

Arts moet af van gedachte dat hij onfeilbaar is

Het artsenvak behelst omgaan met leven en dood. Aangrijpende ervaringen horen daar onlosmakelijk bij. Voorbeelden én tips om als arts toch overeind te blijven. DOOR PATRICIA VAN DER ZALM

Een anesthesioloog voelt een patiënt onder zijn handen weg glijden. Een chef de clinique wordt telefonisch met de dood bedreigd. Een huisarts wordt tijdens een huisbezoek vastgegrepen en bestolen van haar morfine.

Een arts-in-opleiding krijgt te horen dat ze slecht en ongeschikt voor haar vak is. De collega's werken haar stelselmatig tegen en pesten haar. Ze pleegt uiteindelijk suïcide. Een chirurg verliest zijn pasgeboren kind door nalatigheid op de intensive care in het ziekenhuis waar hij zelf werkt. Zijn collega's nemen hem zelfs kwalijk dat zij diensten van hem hebben moeten overnemen.

Het is maar een greep uit de zeventien ervaringsverhalen van artsen, die gezondheidszorgpsycholoog Huub Buijssen en Suzanne Buis (doctoraal geneeskunde, docente verpleegkunde) hebben gebundeld in het boek *Uit de praktijk*. De artsen moesten veel schroom overwinnen voor ze hun verhaal wilden vertellen; een aantal durfde dat alleen onder een andere naam.

Impact

Agressie, pesten, oncollegialiteit, medische fouten, suïcide van een patiënt, het onverwacht overlijden van een patiënt: de impact op artsen is groot en langdurig. Toch worden deze aspecten in 'de medische cultuur', zoals bekend, makkelijk onder tafel geveegd. Alsof ze niet bestaan, er niet toe doen, of te wijten zijn aan onkunde en onprofessionaliteit van één arts, dan wel een schande zijn voor het vak en daarom verzwegen moeten worden.

Niets is minder waar. Maar de praktijk is weerbarstig, zoals blijkt uit de ervaring van een cardiochirurg uit Eindhoven: 'Mijn overtuiging is dat het weinig zin heeft fouten onder het vloerkleed te vegen. Maar wat ik merk is dat artsen juist steeds huiveriger worden om fouten te erkennen. Ook ik. Omdat je altijd bang bent die kwaadwillende patiënt tegenover je te hebben die je

openheid gebruikt om je voor de rest van je leven te beschadigen.'

Openheid

Toch kunnen artsen en instellingen zelf de kans op traumatiserende incidenten enigszins beperken. Openheid en een beroep (durven) doen op collega's of leidinggeven-den horen daarbij. Artsen moeten vooral ook af van de gedachte dat goede professionals geen fouten maken of slachtoffer kunnen zijn, betogen Buijssen en Buis. Dat smooit immers elke discussie in de kiem.

Maatschappen en instellingen doen er goed aan incidenten en complicaties, van welke aard ook, standaard in groepen te (laten) bespreken. Uiterst leerzaam en zinvol, zegt een anesthesioloog in het boek: 'De complicatiebesprekingen binnen onze vakgroep zijn altijd goed bezocht. Ik ben ervan overtuigd dat dat komt omdat iedereen graag luistert naar verhalen waarvan hij zich kan voorstellen dat dit hem ook had kunnen overkomen.'

Veel agressie-incidenten zijn volgens de auteurs te voorkomen door artsen meer kennis en vaardigheden bij te brengen over agressierisico's. Zo kan de vertragingstechniek de spanning bij een agressieve patiënt verminderen: de arts beweegt net iets langzamer en praat net iets zachter dan de opgefokte patiënt. Erkennen en samenvatten van het opgewonden relaas kan ook dempend werken en doet recht aan de boosheid van een patiënt. Die bindt daardoor, in het gunstigste geval, weldra in.

Reageren? Mail naar medischvandaag@medischvandaag.nl

Uit de praktijk, indringende ervaringsverhalen van artsen. Huub Buijssen, Suzanne Buis, TRED-Uitgeverij, Tilburg, 204 pag.'s. Prijs 25

euro

Bron: H. Buijssen

Tips

Tips om collega's te helpen

Wel doen:

- Bied praktische steun aan of vraag of u iets kunt doen
- Vraag de ander of hij wil vertellen wat er is gebeurd
- Stel open vragen: 'Wat is er gebeurd?', 'Wat deed je?'
- Zeg of laat merken dat u meeleeft
- Kom later nog eens op de kwestie terug. Neem daartoe zelf het initiatief.

Niet doen:

- Goedbedoelde adviezen geven: 'Als ik jou was...'
- Grapjes maken
- Clichés gebruiken: 'Het hoort bij het vak'
- Gevoelens proberen te temperen of oplossingen proberen te zoeken
- De therapeut spelen.

Wat kunt u zelf doen?

- Pot gevoelens niet op, maar uit ze
- Probeer het gebeurde onder ogen te zien en te erkennen
- Wees bereid steun te aanvaarden
- Wissel confrontatie af met afleiding
- Wees duidelijk en eerlijk tegen familie, vrienden en collega's over uw behoeften.